

Aan het college van Burgemeester en wethouders van de gemeente Dongen

Onderwerp: verdere koopkrachtdaling voor ouderen

Dongen, 6 oktober 2020

Geacht college,

Als je de commentaren tijdens de pensioendiscussie leest komt met enige regelmaat naar voren dat gepensioneerde ouderen een goed inkomen hebben. Sterker nog: de pensioenuitkeringen (AOW + bedrijfspensioen) zouden zodanig hoog zijn dat die een belemmering kunnen vormen voor de pensioenopbouw van de jongeren. Een opvatting die ook nog als eens wordt gebruikt als één van de argumenten om tot een ander pensioenstelsel te komen. De contouren van dat stelsel zijn inmiddels vastgelegd.

Klopt het algemeen heersende idee dat ouderen er financieel goed bijzitten? De SeniorenRaadDongen (SRD) heeft daar nader onderzoek naar verricht en daarbij onder meer gebruik gemaakt van gegevens van het CBS en relevante landelijke wettelijke regelingen. Daarnaast is ook gekeken naar kostenontwikkelingen op lokaal niveau voor zover die effect hebben op de financiële positie van ouderen.

Gemiddeld inkomen

Wij zijn uitgegaan van een gemiddeld netto pensioeninkomen (AOW met aanvullend pensioen). Het CBS heeft dat becijferd op € 1900,00 voor een alleenstaande oudere en € 2340,00 voor een gehuwde/samenwonende. Het gemiddelde aanvullend netto pensioeninkomen is in beide gevallen berekend op € 700,00.

Het is denkbaar dat dit bij veel mensen de reactie teweeg brengt dat een dergelijk netto inkomen voor ouderen eigenlijk nog niet zo slecht is. Daar passen wat ons betreft twee aantekeningen bij:

- nagenoeg iedereen baseert zijn of haar uitgavenpatroon op het netto inkomen. Door koopkrachtdaling, waar vooral ouderen nu mee te maken hebben en nog zullen krijgen, is de grens van het gemiddeld netto inkomen snel bereikt.
- het gaat om een gemiddeld inkomen. Dat betekent dat veel ouderen met geen of een klein pensioentje daar dus – mogelijk aanzienlijk – onder zitten. **Het is vooral deze categorie waar de SRD bijzondere aandacht voor vraagt.**

Koopkrachtverlies

De koopkracht in Nederland is na de crisisjaren 2009 – 2014 goed hersteld.

Gemiddeld genomen hebben Nederlanders in 2017 5% meer koopkracht dan in

2008. **Maar dat geldt duidelijk niet voor gepensioneerden!** Die zitten gemiddeld genomen juist op 5% minder koopkracht t.o.v. 2008. Door het uitblijven van pensioenindexatie is er tot 2020 sprake van een koopkrachtverlies van 13%. Omdat er tot 2026 ook niet geïndexeerd zal worden vanwege de transformatie naar een nieuw pensioenstelsel, loopt dit verlies op naar 20%. En de kans is groot dat er ook in deze periode gekort zal worden op de aanvullende pensioenuitkeringen, omdat bijna alle pensioenfondsen te kampen hebben met een te lage dekkingsgraad. Daarom wordt in een aantal publicaties rekening gehouden met een koopkrachtverlies dat kan oplopen tot 30% in 2026. En net als iedereen krijgen ouderen daarnaast ook te maken met diverse prijsstijgingen.

Bovenlokale kostenontwikkelingen

Met welke belangrijke kostenstijgingen moet rekening worden gehouden?

Huurprijsverhogingen

Vanaf 1 juli 2020 zijn weer huurprijsverhogingen doorgevoerd. Voor vrije sectorwoningen geldt geen maximale huurverhoging. Voor sociale huurwoningen geldt een maximum van 6,6% tenzij het inkomen in 2018 onder de € 43.574,00 lag. In dat geval is het maximum 5,1%. In de praktijk gaan woningbouwverenigingen onder dat maximum zitten. Vanuit het perspectief van een gepensioneerde zijn jaarlijkse huurverhogingen een forse kostenfactor.

Ziektekostenverzekeringen

Een ander belangrijke kostenpost vormen de premies voor de basis- en aanvullende ziektekostenverzekering en het eigen risicobedrag van € 385,00 per persoon. Ouderen moeten vaak een beroep doen op medische zorg en zullen dan dit bedrag jaarlijks volledig moeten betalen. Inmiddels is duidelijk geworden dat de verzekeringspremie gemiddeld met € 7,50 per maand zal stijgen. Voor een echtpaar is dat dus € 180,00 per jaar. Naast de nominale premie is er ook een inkomensafhankelijke premie van 5,4% die voor ouderen – in tegenstelling tot werkenden – **niet** gecompenseerd wordt. De gemeente Dongen heeft dit in 2020 de korting voor een collectieve zorgverzekering verlaagd van 10 naar 5%. De gemeente Dongen heeft daar bovenop de aanvulling vanuit de bijzondere bijstand voor de aanvullende verzekering voor mensen met een inkomen van max. 120% van het minimum afgeschaft. Dat is een extra kostenpost van tussen de € 11,75 en € 15,00 per maand.

Wet Langdurige Zorg (WLZ)

Met het stijgen van de leeftijd wordt de kans groter dat men een beroep moet doen op de WLZ vanwege opname in een verpleeghuis of thuis aangewezen is op 24 uur per dag zorg in de nabijheid of permanent toezicht. Voor de zorg op basis van de

WLZ wordt een eigen bijdrage in rekening gebracht, waarbij een onderscheid wordt gemaakt in een zogenaamde “lage” eigen bijdrage van minimaal € 168,00 en maximaal € 881,60 per maand en een “hoge” eigen bijdrage van maximaal € 2.419,40 per maand. Het onderzoeksbureau Regioplan heeft in september 2019 een onderzoek gedaan naar de gevolgen van het bijdragensysteem voor gepensioneerden. Conclusie:

alleenstaande senioren zonder aanvullend pensioen en vermogen betalen een eigen bijdrage van € 730,00 per maand. Als zij een aanvullend pensioen van € 600,00 (netto) per maand hebben zonder eigen vermogen komt de hoge eigen bijdrage neer op € 1060,00 per maand.

echtpaar/samenwonenden zonder aanvullend pensioen en eigen vermogen betalen een eigen bijdrage van € 870,00 per maand. Bij een aanvullend pensioen van € 700,00 netto per maand en geen vermogen wordt de eigen bijdrage € 1210,00. Het zal duidelijk zijn dat de WLZ in de praktijk, naast de emotionele en fysieke belasting, ook een hoge financiële belasting betekent.

Lokale kostenontwikkelingen

Het gaat hier om kostenontwikkelingen op basis van lokaal beleid, belastingen, leges en heffingen.

Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO)

Tot 1 januari 2020 werden inwoners met een WMO-indicatie belast met een inkomensafhankelijke bijdrage. Sinds 1 januari 2020 is er sprake van een abonnementstarief van € 19,00 per maand. Dat was goed nieuws voor de WMO-gerechtigden omdat de inkomensafhankelijke bijdrage in de meeste gevallen aanzienlijk hoger uitviel.

De vrees van de gemeenten dat dit zou leiden tot een forse toename van het beroep op de WMO is inmiddels wel terecht gebleken. Het Rijk compenseert niet de te verwachten aanzuigende werking van het abonnementstarief. Voor de gemeente is er dus sprake van een financieel risico. Het is dus niet ondenkbaar dat, gelet op penibele financiële Dongense situatie, ook bezuinigingen moeten plaatsvinden in het sociaal domein.

Verhoging lokale woonlasten

Met ingang van 1 januari 2020 is de OZB ten opzichte van 2019 verhoogd met 5% + een inflatiecorrectie van 2,4%. Ook de afvalstoffenheffing is verhoogd. Daarentegen is de rioolheffing iets verlaagd. De Vereniging Eigen Huis heeft voor alle gemeenten onderzocht wat de wijzigingen van de AZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing betekent voor de lokale woonlastendruk. Voor de gemeente Dongen is de woonlastenstijging in 2020 ten opzichte van het jaar daarvoor gestegen met 9,6%.

Andere belastingen en heffingen

Het gaat hier om heffingen en leges voor bijvoorbeeld grafrechten, aanvragen paspoort, ID-kaart en rijbewijs, aanvraag gehandicaptenparkeertkaart, extra kosten noodzakelijk medisch onderzoek, bouwleges etc. In het algemeen kan gesteld worden dat alle bedrage in 2020 zijn verhoogd met het landelijk inflatiepercentage van 2,4%.

Algemene kostenverhogingen

In het SRD-onderzoek is een aantal kostenverhogende factoren niet meegenomen:

- prijsstijgingen in het economisch verkeer als gevolg van kostenverhogingen;
- mogelijke invloed van de coronarecessie;
- gemeentelijke begrotingseffecten, onder andere voor het sociaal domein, als gevolg van de slechte financiële positie van de gemeente.

Conclusie

De inkomenspositie van ouderen kunnen zeer divers zijn. Ouderen met een AOW en een goed aanvullend pensioen zullen best wel een stootje kunnen hebben. Maar voor de categorie ouderen die we in deze brief op het oog hebben, de ouderen met enkel een AOW of met een klein aanvullend pensioen, is er sprake van een zorgelijke situatie die ook steeds ernstiger wordt. In alle discussies over inkomenseffecten voor mensen met een uitkering, over armoedebestrijding en schuldhelpverlening, de negatieve effecten van de coronapandemie voor ondernemers en werknemers en de terechte zorgen daarover, komt bovengenoemde categorie ouderen nauwelijks tot niet voor. Maar het zal duidelijk zijn dat door de teruglopende inkomsten (nagenoeg gelijkblijvende AOW en een in waarde dalend aanvullend pensioen) en de doorgaande koopkrachtdaling, hun financiële positie steeds slechter wordt.

Wij vinden het van groot belang dat ouderen meer invloed krijgen op de besluitvorming die leidt tot (lokale) kostenverhoging.

In ieder geval vragen wij u om bij mogelijke lastenverzwaring bij de discussie in het kader van de gemeentelijke begroting 2021 – 2024 zoveel mogelijk rekening te houden met de financiële positie van ouderen.

met vriendelijke groet

Namens de Stichting SeniorenRaadDongen

L. Hamers
Voorzitter